ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI ZAROBKOWYCH I GOSPODARCZYCH
IM. KS. PIOTRA WAWRZYNIAKA

POZNAŃ, PLAC WOLNOŚCI 18 m. 14 TELEFON nr 27-92

BIULETYN PRASOWY

Nr 4 Data stempla pocztowego

I.

SPÓŁDZIELCZE ZWIĄZKI MNIEJSZOŚCIOWE W POLSCE

Na terenie Polski istnieje 6 związków spółdzielni mniejszościowych, po dwa związki dla każdej narodowości. Związkami tymi są: I. dla Niemców: 1. Związek Spółdzielni Niemieckich w Poznaniu i 2. Związek Wiejskich Spółdzielni województwa pomorskiego w Grudziądzu: II. dla Rusinów: 1. Związek Rewizyjny Spółdzielni Ukraińskich we Lwowie i 2. Związek Rewizyjny Ruskich Spółdzielni we Lwowie: III. dla Żydów: 1. Związek Spółdzielni Żydowskich w Polsce w Warszawie i 2. Związek Żydowskich Kupieckich Stowarzyszeń Spółdzielczych w Polsce z siedzibą w Warszawie.

Pod względem terytorialnym działalność mniejszościowych związków rewizyjnych została ustawą o spółdzielniach w r. 1934 rozgraniczona w sposób następujący:

Związek Spółdzielni Niemieckich w Poznaniu obejmuje zasadniczo swą działalnością województwa: poznańskie, pomorskie, śląskie, warszawskie i łódzkie, jednak w stosunku do niektórych typów spółdzielni teren ten jest zwężony do czterech lub dwóch pierwszych województw.

Związek Wiejskich Spółdzielni województwa pomorskiego w Grudziądzu działa wyłącznie na terenie woj. pomorskiego.

Związek Rewizyjny Spółdzielni Ukraińskich we Lwowie i Związek Rewizyjny Ruskich Spółdzielni we Lwowie mają prawo działania na terenie województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego.

Związek Spółdzielni Żydowskich w Polsce w Warszawie i Związek Żydowskich Kupieckich Stowarzyszeń Spółdzielczych w Polsce z siedzibą w Warszawie mogą działać na obszarze całej Polski.

Stan ilościowy spółdzielczości mniejszościowej przedstawiał się w r. 1935 następująco: spółdzielczość niemiecka liczyła 795 spółdzielni, spółdzielczość ruska 3 090 spółdzielni, a spółdzielczość żydowska 789 spółdzielni.

II.

JUBILEUSZ SPÓŁDZIELNI

Dnia 8 lutego 1938 r. odbyło się Walne Zgromadzenie członków Banku Ludowego w Grodzisku Wlkp. Bank ten, założony w r. 1873, obchodzi w roku bieżącym 65-lecie swego istnienia. O działalności jego świadczą najlepiej poważne cyfry wkładów i innych pozycyj bilansowych. Jego kapitał obrotowy wynosił na 1 I 1938 — 865 382 zł, wkłady zaś — 293 426 zł.

W związku z obchodem 65-lecia swego istnienia, Bank Ludowy wystąpił wobec rady miejskiej Grodziska z wnioskiem przemianowania ul. Rzeźnickiej na ulicę X. Patrona Piotra Wawrzyniaka. Wniosek ten został uchwalony. Ponadto spółdzielnia postanowiła wmurować w ścianę domu bankowego tablicę z podobizną X. Patrona Wawrzyniaka.

III.

ROZWÓJ BANKU SŁOWIAŃSKIEGO

Dnia 8 lutego br. minęło pięć lat od założenia Banku Słowiańskiego w Berlinie, centralnej instytucji kredytowej Polaków w Niemczech. Założycielami Banku były spółdzielnie kredytowe, złączone w Związku Spółdzielni Polskich w Niemczech z siedzibą w Opolu.

Działalność Banku Słowiańskiego wyrażają rosnące z roku na rok obroty pieniężne, które wynosiły w poszczególnych latach:

w r. 1933 — 4 600 000 mk.
w r. 1934 — 12 500 000 „
w r. 1935 — 12 400 000 „
w r. 1936 — 14 100 000 „
w r. 1937 — 19 200 000 „

Najwyraźniej jednak ilustruje działalność Banku wzrost sum bilansowych, które z 542 000 mk. w r. 1933 uzyskały w r. 1937 poziom 2 500 000 mk. Podobnie wzrosły rozmaitego rodzaju wkłady. W r. 1933 wynosiły one 302 620 mk., w r. 1935 — 1 017 916 mk., a w r. 1937 — 2 250 000 mk. Stan dłużników wzrósł z 264 970 mk. w r. 1933 na 553 385 mk. w r. 1935 i na 750 000 mk. w r. 1937. Wzrost pozycji bilansowych wymagał zwiększenia kapitału zakładowego, który przy założeniu wynosił 150 000 mk. Walne Zebranie z 16 grudnia 1937 roku podniosło go więc na 500 000 mk.

Z udzielonych kredytów korzystały w 90% banki spółdzielcze i spółdzielnie rolniczo-handlowe. Finansowaniem tych ostatnich zajmuje się Bank ze szczególną troskliwością, udzielając im kredytów sezonowych na zakup sztucznych nawozów, nasion itd.

Z powyższego widać, że działalność Banku w ciągu pięciu lat swego istnienia rozwinęła się znacznie. Mimo to, w porównaniu z bankami i spółdzielniami Niemców w Polsce, stan jego jest jeszcze bardzo skromny. Wiele również będzie trzeba dołożyć jeszcze wysiłków, aby osiągnąć poziom, odpowiadający potrzebom ludności polskiej w Niemczech.

IV.

NOWE SPÓŁDZIELNIE W ROKU 1937

W roku 1937 Związek Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo - Gospodarczych Związek Okręgowy w Poznaniu wydał 23 zaświadczenia o celowości założenia spółdzielni. Z zaświadczeń tych przypada 6 na spółdzielnie zakupu i zbytu trzody chlewnej i bydła, 4 na spółdzielnie rolniczo-handlowe, 4 na spółdzielnie rzemieślnicze, 3 na spółdzielnie różne (wikliniarska, bartniczo-jedwabnicza, elektryczności), 5 na spółdzielnie mleczarskie i 1 na spółdzielnię gorzelniczą.

V.

OBROTY SPÓŁDZIELNI ROLNICZO-HANDLOWYCH W ROKU 1936/1937

W roku 1936/37 możemy zanotować wzrost obrotów w stosunku do lat poprzednich. Fakt ten wystąpi jasno skoro zestawimy obroty za trzy lata ostatnie:

rok:	obroty w tonach:	obroty w złotych:
1934/35	212 738	27,1 mil.
1935/36	183 170	23,1 „
1936/37	206 848	32,1 „

Jak z powyższego zestawienia wynika, obroty spółdzielni rolniczo-handlowych, jeśli chodzi o ich wartość, przekroczyły o 5 milionów stan z roku 1934/35, a o 9 mil. złotych stan z roku poprzedniego. Wynik ten przypisywać należy wzrostowi rzeczywistemu obrotów oraz poprawie cen na płody rolne. Ten drugi czynnik odegrał bardzo poważną rolę. Wynika to z porównania obrotów ilościowych, które są znacznie większe niż w roku poprzednim, a jednak trochę mniejsze niż w roku 1934/35, mimo stałego i poważnego wzrostu obrotów wartościowych w tych latach.

Tak ilościowy, jak i wartościowy wzrost ogólnych obrotów przypada przede wszystkim na spółdzielnie większe. Obroty ponad 15 000 ton osiągnęły 4 „Rolniki", mianowicie w Gostyniu, w Kruszwicy, w Środzie i we Wrześni. Obroty poniżej 15 000 ton, jednak powyżej 10 000 ton wykazały „Rolniki": Gniezno, Miejska Górka, Nakło i Rawicz. Jeśli chodzi o wartość, obroty powyżej 1 miliona zł osiągnęło 14 „Rolników". Obroty tych 14 „Rolników" wynoszą razem 25 000 000 zł., co stanowi w stosunku do całości obrotów blisko 80%.

VI.

SPÓŁDZIELNIE MLECZARSKIE W WIELKOPOLSCE W ROKU 1937

Na dzień 31 grudnia 1937 r. na terenie Wielkopolski pracowało 38 mleczarń spółdzielczych polskich. Wszystkie należą do Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo-Gospodarczych. Ilość członków wynosiła na początku roku 1937 — 2 422, z końcem roku — 2 690. Ogólny przyrost członków wyniósł więc 268. Z wymienionych wyżej 38 mleczarń 30 jest mechanicznych, a 2 tylko ręczne. Są one nastawione przeważnie na produkcję masła, poza tym 9 mleczarni wyrabia kazeinę i 1 proszek mleczny. Spośród 38 mleczarń zostało zarejestrowanych przez Izbę Rolniczą, w związku z nową ustawą o mleczarstwie, jako eksportowe mleczarnie 32, 6 jako nieeksportowe.

Dostawa mleka w roku 1937 wynosiła 96 317 890 kg, co w porównaniu z rokiem poprzednim stanowi wzrost o 14,5%. Mleczarnie wyprodukowały w roku 1937 masła ponad 3 miliony kg, sera 55 000 kg, twaro-

gu ponad 1 milion kg. kazeiny około 0,5 miliona kg i proszku mlecznego około 70 000 kg.

Sprzedaż masła, poza pokryciem zapotrzebowania na rynku miejscowym, odbywa się przeważnie za pośrednictwem Związku Gospodarczego Spółdzielni Mleczarskich w Poznaniu. Z ogólnej ilości wyprodukowanego masła dostarczyły spółdzielnie do swej centrali 56%, hurtownikom 27%, a resztę dostawcom i detalistom. Należy stwierdzić znaczną poprawę jakości i gatunku produkowanego masła, o czym świadczy fakt, że na ogólną ilość masła wysłanego za granicę przez centralę gospodarczą w Poznaniu — 86% masła zostało zaliczone do masła standartowego.

Za wyprodukowany nabiał w roku 1937 spółdzielnie uzyskały 13 267 000 złotych, a dostawcom wypłaciły 11 360 000 złotych, czyli spieniężenie 1 kg mleka wynosiło 13,7 gr, a za dostarczony kg mleka płacono 11,7 gr. W roku 1936 spieniężono 1 kg mleka za 12,1 gr, a wypłacono za 1 kg 9,6 gr. Wyższe utargi za mleko i lepsze wypłaty dostawcom za dostarczone mleko w porównaniu z rokiem ubiegłym należy tłumaczyć wyższymi cenami, uzyskiwanymi przez mleczarnie za swoje produkty, tak na rynku wewnętrznym jak i zagranicznym.

VII.

WALNE ZEBRANIE „ROLNIKA" W RACIBORZU

W lutym odbyło się walne zebranie „Rolnika" w Raciborzu. Zebranie zagaił prezes Rady Nadzorczej dyr. Nawrocki.

Sprawozdanie z działalności zarządu za ub. rok obrachunkowy zdał pierwszy członek zarządu, Arka Bożek. Ze sprawozdania wynikało, że spółdzielnia musi walczyć z różnymi trudnościami. Zarząd jednakże stawił czoło trudnościom i dążył wszystkimi sposobami do rozwoju spółdzielni ku zadowoleniu członków i klienteli. Obroty towarowe spółdzielni wynosiły w roku ubiegłym 192 230 mk. Suma bilansowa na 1 I 1938 r. wynosiła 135 623,53 mk. i wykazywała wzrost o 4 tysiące w stosunku do sumy bilansowej z 1 I 1937 r., która zamykała się cyfrą 131 994,01 mk. Sprawozdanie Zarządu, bilans i rachunek zysków i strat zostały przyjęte; zarządowi i radzie nadzorczej udzielono pokwitowania. Po omówieniu aktualnych spraw przemówił do zebranych prezes Związku Spółdzielni Polskich w Niemczech p. Szczepaniak, udzielając szeregu wyjaśnień i wskazówek i życząc spółdzielni jak najlepszego rozwoju na przyszłość.

VIII.

SPÓŁDZIELNIE OSZCZĘDNOŚCIOWO-POŻYCZKOWE W NIEMCZECH

Niemieckie spółdzielnie oszczędnościowo-kredytowe powszechne w Rzeszy wykazują od paru lat powolny i stały wzrost pozycji bilansowych. Nie odbiega od tej tendencji również rok 1937.

Ilość tych spółdzielni wzrosła z 1 322 w r. 1935 na 1 329 w r. 1936 i 1 330 na 30 XII 1937 r.

Sumy bilansowe podniosły się z 1 931 018 000 mk. w roku 1935 na 2 079 651 000 mk. w roku 1936 i wreszcie na 2 251 943 000 mk. w roku 1937.

Wkłady zwiększyły się z 1 076 623 000 mk. w roku 1935 na 1 116 352 000 mk. w r. 1936 i na 1 273 872 000 w r. 1937. — Suma kredytów udzielonych zmieniła się z 1 217 735 000 mk. w r. 1935 na 1 299 171 000 mk. w roku 1936 i na 1 378 052 000 mk. w roku 1937.

IX.

POLSKIE TOW. DROBNEGO KREDYTU W JANOWIE NA LITWIE

Polska spółdzielnia kredytowa na Litwie w Janowie pn. Polskie Towarzystwo Drobnego Kredytu obchodziła w ostatnich dniach lutego br. 12-lecie swego istnienia. Celem tej spółdzielni jest pomoc finansowa dla okolicznej polskiej ludności rzemieślniczej i drobno-rolniczej. Zadania te spełnia spółdzielnia bardzo dobrze.

Łączy ona 862 członków, których skład zawodowy jest następujący: 683 rolników, 99 rzemieślników, 37 pracowników umysłowych, 26 kupców i 17 innych zawodów.

Obrót spółdzielni wynosił w roku 1937 — ca 1,5 miliona litów, wkładów zebrano na sumę 292 350 litów, udzielono kredytów w wysokości — 292 250 litów, kapitału własnego posiada 11 120 litów, udziałowego — 49 875 litów.

Od roku 1926, roku powstania spółdzielni, po dzień dzisiejszy spółdzielnia wykazuje stały wzrost pozycji bilansowych. Jedyną przerwą w rozwoju były najcięższe lata kryzysu (1931 do 1935). Cofnięcie się wkładów i innych pozycji bilansu zostały już jednak naprawione i stan spółdzielni w roku 1937 wykazuje najwyższe pozycje w całym okresie 12-lecia jej istnienia. Dobre wyniki należy przypisać dużemu przywiązaniu członków do swej spółdzielni, którzy niezmiennie w latach dobrych i złych ją popierali i roztropności oraz dbałości o interesy członków ze strony zarządu.

Odbito w Rolniczej Drukarni i Księg. Nakl. w Poznaniu, Sew. Mielżyńskiego 24